

**EXIMI-//VM PLANEQVE DIVI-//NVM OPVS
INCOMPARABILIS// Theologi Dionysij, professione
Car//thusiani, in quo opere contine[n]tur// quinque
humanae uitae specu//la**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, 1540

De affectione charitatiua praelatorum ad subditos & econuerso: & de hoc
quod necesse est praelato ut diligatur & timeatur a subditis. Cap. III.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55481](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55481)

De affectione charitatiua prælatorum ad subditos,
 & econuerso: & de hoc quod necesse est præ
 lato ut diligatur & timeatur a subditis.

CAP. III.

TERTIO debet prælatus habere locum amo-
 ris & communicationis, ut per beneuolentiam
 & affectionem bonam subditos habeat, & a subditis
 habeatur. Et hoc notatur, cum dicitur, habuerunt De
 bet enim prælatus haberi ab omnibus, & nõ a quibus
 dam tantum & a quibusdam non: sed omnibus & sin-
 gulis debet esse communis. Vnde in laudem Triani
 Imperatoris dicitur, quod arguentibus eum familiaribus
 de communicatione nimia, eo quod ad subdi-
 tos nimis erat affabilis, ultra id quod imperatoriam
 decet dignitatem, respondit talem se uelle esse impe-
 ratorem priuatis, qualem sibi esse imperatorem priua-
 ti optassent: sicut dicit Eutropius Romanę historię li-
 bro octauo. Et sic etiam Iulius Cæsar amorem suorũ
 militum meruit, quia eos nõ milites, sed potius cõmi-
 litones nominauit. sicut de eo narrat Suetonius libro
 primo. Et Vegetius de re militari libro tertio, cap. de
 cimo octauo docet, quod in exercitu bene ordinato
 tres debent esse duces. Primus, secundus, tertius. Pri-
 mus autem qui præcipuam sustinet potestatem, debet
 esse in parte dextra inter equites & pedites, ut consi-
 lio regere, & autoritate tam equites quam pedites ad
 pugnam possit hortari. Moraliter loquendo: sic præ-
 latus cõmunis persona debet esse, ut maioribus & mi-
 noribus suæ beneuolentiæ æquitatem ostendat, non
 semper cum equitibus proprium requirat honorem,

Laus Triani
 imperatoris

B III PIC

S P E C V L V M

nec semper cum pedibus subiectionis nimiae negligentia torpore torpescat. Sic enim Christus in familia, hoc est, inter Apostolos, se habebat. Nam aliquando se exhibebat superiorem, ubi aiebat: Vos uocatis me magister & domine, & bene dicitis. Sum etenim. Aliquando uero se exhibebat inferiorem, iuxta illud. Ego autem in medio uestrum sum sicut qui ministrat. Aliquam aequalem, ut cum diceret: iam non dicam uos seruos, sed amicos meos. Amicitia enim aequalitatem requirit, prout docet philosophus. 7. ethicorum, cap. 6. Eodem modo aliquando praelatus inter suos subditos debet esse maior, quantum ad iniquitatis correctionem, iuxta illud ad Tit. Argue cum omni imperio. Minor quantum ad humilitatis reputationem, iuxta illud prima 1. Cor. Facti sumus paruuli in medio uestrum. Aequalis, quantum ad amicabilem conuersationem, iuxta illud Ecclesiastici: Rectorem te posuerunt fratres tui, noli extolli: esto inter illos quasi unus ex illis. Dicit Aristoteles. 13. de animalibus, quod cor est commune principium, a quo omnia membra uitam & principium recipiunt, declinans in homine magis ad sinistram partem, quam ad dextram. Isto modo praelatus est cor in corpore Christi mystico, a quo omnes subditi recipere debent uirtutem & consolationem et influentiam sui motus. Debet tamen ad infirmiores compatiendo fauorabiliter declinare. Vnde Bernardus: Sciunt fideles prepositi animarum languentium curam sibi traditam. Cumque interdum cuiusquam murmur querulae uocis deprehendunt, & si in ipsos usque ad conuicia proruperint, medicos se non dominos cognoscetes, parent confestim contra animam phrenesim non uindictam, sed medicinam. Natura iterum docuit omnia animalia, quod maiorem curam habet de fortibus ad-

huc

Ioan. 13.

Luc. 22.

Ioan. 14.

Tit. 2.

1. Thess. 5.

Eccles. 32.

huc debilibus, quam quando facti sunt fortes. Contrarij ergo sunt naturæ prælati ad infirmos crudeles.

Item prælatus potius adiungitur ad onus quam ad honorem, non propter bonos & perfectos, sed propter minus bonos. Et ideo illos subditos, qui propter aliam quam infirmitatem mentis uel corporis sunt onerosi, non debet proijcere, sed potius humeros supponere ad portandum. Bernard: Quid caufaris aliquorum qui tecum sunt magis grauari confortio quam frui solatio, cum solus omnibus datus sis solatium tanquam omnium sanior omnium fortior? Quotiens ergo de tuis inuenis tristes, pusillanimes & querulosos, ipsorum patrem te cognoscens & abbatem, consolando, exhortando, increpando age opus tuum, & portando sanes ~~gras~~ seruando portas. Tales enim suscipiendi sunt inter brachia patientiæ, ut sint materia ad merendum. Vnde & Grego lib. secundo super Ezechielē, Homilia nona: Bonus ille discipulus, qui magistrum tollere in aere uidebat, per magnum charitatis affectum clamabat, dicens. Pater mi, pater mi, currus Israel & auriga eius. Quid est fratres charissimi, quod Helias currus Israel & auriga dicitur, nisi quia auriga agit & currus portat? Prælati ergo qui mores populi & per patientiam sustinet, & sacri eloquij uerba docet, & currus dicitur & auriga. Currus, quia tolerando portat: auriga, quia exhortando agit. Currus, quia mala sustinet: auriga, quia a populo bonis admonitionibus exercet. Preterea sciendum, quod prælato necessarium est, ut timeatur & ametur, sed secundum est melius. Ideo dicit Augustinus in regula: quod quamuis utrumque prælato necessarium ut sit appetendum, scilicet timeri & amari, tamen secundum est melius. Est autem necessarium prælato ut timeatur, timeatur, iudicetur & hoc propter subditorum utilitatē. Sunt enim multi xta ac amatores illorum tur.

Prælati non honos, sed onus.

B

V

illorum tur.

S P E C V L V M

illorum frequenter qui magis timore quam amore inducuntur ad bonum, Augustinus: Sicut meliores, quos amor dirigit: ita plures sunt, quos timor corrigit. Item propter status sui exigentiam. Indecens enim est & inconueniens, quod aliquis præsit aliquibus, & non timeatur ab eis. Et ideo dominus qui dedit homini dominium super animalia, misit cum hoc timorem ipsius super ea. Genesis nono: Terror uester & tremor sit super cuncta animalia terræ. Item propter dei honorem. Non enim est ad honorem regis sed confusionem, cum eius baculus non timetur. Et ideo dicitur prælatis, Lucæ. 4. Qui uos spernit me spernit. Sunt autem tria quæ ualent ad hoc, ut prælatus timeatur. Primum est morum grauitas. Sicut enim quædam conformatur se quotidianis leuitatibus multitudinis, fit ex hoc contemptibilis prælatus: sic grauitas facit eum haberi in timore reuerentiali. Propter hoc dicit Iob tricesimo. Videbant me iuuenes & abscondebantur. Secundum est usus authoritatis. Sunt enim quidam qui nunquam prodeant ad opus aliquod uirile ex autoritate quam habent, & ideo non timeantur, sicut statua quæ nunquam aliquid faciunt, processu temporis non timeantur ab auiibus. Et ideo dicitur ad Titum. 2. Argue cum omni imperio, nemo te contemnat. Quasi diceret: Ideo fac hoc imperiose, ne uestaris in contemptum. Tertium est rigor iustitiæ, cum uidelicet talis est quo domino creditur, quod aliquo modo a iustitia statatur. Et ideo dicitur de Herode. Herodes metuebat Ioannem, sciens eum uirum iustum & sanctum. Iterum secundum quod dictum est, licet sit necessarium prælato quod timeatur, tamen magis est ei curandum de amore subditorum: & hoc multis de causis. Quarum alia sunt ex parte subditorum, alia ex parte prælati. Quod sic patet: Illud

**Triã faciunt
prælatus esse
se timori.**

Marc. 6.

lud quod imponitur amari, licet difficile sit, tñ sit fa-
 cilius q̄ quod imponitur timēti. Vnde autoritas: Amā-
 ti nihil est difficile. Item q̄d fit a tali, quia fit hilari-
 ter, & nō cum tristitia sicut q̄d fit ex timore, acceptum
 est deo. 2. ad Corinth. 9. Non ex tristitia uel necessita-
 te, hilarē enim datorē diligit de⁹. Itē timentis est fu-
 gere, diligentis uero ad hærere, & ideo ubi subditi ti-
 mētes fugiunt. interdum ipsi diligentes adherent præ-
 lato infatigabiliter: sicut Lucas Paulo secundum Hie-
 rony. Et ideo dicitur ad Coloss. charitas uinculū per
 fectionis, id est, uinculum perfectum. Item prælati in-
 digēt portari in multis, hoc autē facit amor. August.
 Tantum quisq; portat, quantum amat. Item indi-
 gent iuuari in multis, hoc autem facit dilectio. *Ami-*
 ci enim est iuuare amicum, & pro adiutorio solet u-
 nus ad alterum recurrere. Vnde illud Iob: Misere mini
 mei, misere mini mei saltem uos amici mei, scilicet ad
 iuuandum. Item frequenter a subditis molestan-
 tur, sed dilectio non nouit hoc facere, quia dilectio
 proximi malum non operatur, scilicet contra dile-
 ctum, ait Paulus ad Romanos: Quantum ergo præla-
 ti debent apparere ut a subditis diligantur, tum quia
 subditos facilius hæc dilectio faciat obedire, & acce-
 prabilis deo seruire, & fortius eis in bono adhærere,
 & ipsos prælatos facit portari in suis defectibus, &
 in suis iuuari negotiis, & eos se habere quietius. Ideo
 non solum Augustinus sed & Bernardus dicit ad præ-
 latorum: Stude magis amari quam timeri. Et Isidorus:
 Talem te redde subditis, ut magis ameris q̄ timearis.
 Quis ergo dubitet, quin hoc a spiritu sancto sit, in quo
 tres tanti doctores uno ore concordant? Sed no-
 tandum, ad hoc ut prælatus ametur a subditis, ca-
 uendum est ei a superbia. Hæc enim non diligi facit.

Coloss. 3.

Iob. 19.

Rom. 14.

S P E C V L V M

Eccl. 6. sed odiosum reddit. Vnde Ecclesiast. Odibilis est coram deo & hominibus superbia. In Polycratice libro quarto, capite septimo: Quisquis gradum propriæ celsitudinis amat, humilitatis cultum in moribus diligentis sine teneat. Vnde in lege imposta principibus & prælatis in Deuteronomio dicitur: Nec eleuetur cor eius in superbiam super fratres suos. Quod præcipue necessarium est, sæpius replicat, eo quod humilitas nunquam satis uitetur commendata principibus, & difficilimum est ut gradus honoris, tumorem non pariat in animo imprudentis. Superbis itaque resistit deus, & humilibus dat gratiam. Proinde ergo rex orat, nõ ueniat mihi pes superbiæ. Non itaque superbiat super fratres suos, sed cum fratrem meminerit, fratrum subiectis omnibus impendat affectum. Nec tamen eatenus superbiam uideat ut incidat in contemptum, quia sicut elatio ita abiectio declinanda est. Denique quem superbiorum legisti regnare diutius? Item cauendum est etiam ei a duritia. Hæc enim reddidit Roboam populo odiosum. Et ideo dicitur econtrario, Ecclesiastici quarto: In mansuetudine opera tua perface, et super hominum gloriã diligeris. Et Ouidius: Est piger ad pernas princeps, ad præmia uelox, Quicquid dolet quotiens cogitur esse ferox. Verumtamen ipsius mansuetudinis modus, quo charitatis brachijs subiectos ut fratres amplexatur, limitibus clauditur. Sic etenim fratres diligit, quod errores eorum medicinaliter corrigat. Sed in cruciatu membrorum corporis, cutus prælatus caput est, legi tristis & gemens famuletur, id est, doleat cum exigentibus culpis uindictam exposcit. Denique honor regis iudicium diligit, & delinquentium culpas tranquilla mentis moderatione compescit, quia cessante iustitiæ stimulo, populus se in illicita resoluit. Item

a fin

a singularitate: Cū enim cōformat prelar^o se alijs, et est
in illis quasi unus ex illis, ex hoc acqrit sibi amore alio
rum Ecclesiastici decimo tertio. Omne animal diligit
sibi simile. Similiter ergo patet, quantum plus necessa
ria dilectio, quam timor subditorū prelaro & a qui
bus cauendum est ei ut diligatur. Item Tullius: Prae
lari officium sit studia multitudinis ad suas utilitates
allicere. Omnium enim rerum nihil potius ad prela
tiones tenendas, quam diligere, nec quicquam alienius
quam timeri. Tutius est enim uolentibus, quam coa
ctis imperare. Sciendum autem, quod ad hoc quod
aliquis prelatus suae familiae appareat curialis & ama
bilis, debet ante omnia habere liberalitatem in donis,
ad instar Titi imperatoris, qui recordatus super thro
num quod nihil cuiquam tota die praestitisset, dolens
& gemēs dixit: O amici, hunc diem perdidī, ut refert
Suetonius libro de. 12. Caesaribus. Idē quoq; Titus im
perator ait: Non oportet quiesquam a sermone prin
cipis tristem discedere. Item praecipuum quod in
ter prelatum & subditos dilectionē causat & cōseruat
est innocentia & puritas uitae & conscientiae, Vnde in
Polycratice libro: Si in sui ipsius custodia quisq; labo
ret, profecto optimus erit status singulorum & omni
um, uigebitq; uirtus religionis regnante undiq; mu
tua charitate. Omnia siquidem religionis mala ex pec
cati infirmitate proueniunt. Nam & inferiorum deli
ctia bonum principem demerentur, & peccata superio
rum subditis sunt occasio & autoritas delinquendi.
Mansuescit itaq; princeps ab innocentia subditorum
& subditorum motus reprimat innocentia prelaro
rum. Placito namq; deo omnis creatura mitis est &
seruit homini & eo indignante omnis creatura arma
tur in ultione eius, Coruus Helix non paut, ursus famu
latum

Cicero.

Lib. 6. capi. 29.

SPECVLVM

latum impendit propheta, ut parcat Danieli ferocitatem dediscit leo, & collectam nescit esuriem, unde siccis iustorum calcatur pedibus, aduersus pueros succensus ignis in fornace non proficit. Ad uotum fidei aer imbres & terra fructum negat, & cælum ipsum in impios euomit ignes suos. Porro & si in exercitio uirtutum sit remissior prælatus, colendus est tamen, & sicut apes in humeris regem suum attollunt: ita subiecti dum perniciosus uitis non sit, omnino ei exhibeant famulatum. Nam etsi laboret uitis, ferendus est tanquam in quo salutis auspicia subditis extant.

Quod prælatus bono exemplo suo allicere debet subditos suos ad uirtutes.

CAP. IIII.

QUARTO & ultimo debet prælatus habere motum præcessoris & informatoris, & hoc notatur cum dicitur, ducem. Ad strenuitatem boni ducis non sufficit bene monere, præcipere & corripere, sed necesse est strenue eum se habere & uirtuose, pro loco & tempore militare, & quod præcipit alijs exercere aliquoties & factis suis debet adimplere. Vnde

Gregorius.

Gregorius in codice regulæ pastoralis, titulo uicesimo octavo dicit: Apud districtum iudicem prælatus cogitur tanta in opere exoluere, quanta eum constat uoce alijs præcepisse. Idem: Lex quippe est ipsis prælati & prædicatoribus posita, ut uiuendo impleant quod loquendo suadere festinant. Talis dux fuit Iulius Cæsar, qui nunquam dixit militibus suis ite sed uenite. Et subiungit causam. Labor inquit participatus cum duce uidetur militibus esse minor, sicut de eo scribit Iohannes Galensis: Talis dux fuit Abimalech qui præcedens

Iulius Cæs.